

НЕФОРМАЛЬНІ ПРАКТИКИ У ВІДНОВЛЕННІ ВТРАЧЕНИХ МАТЕРІАЛІВ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Є. А. Ткаченко, аспірант Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України

Постановка проблеми. В Україні в умовах окупації Автономної Республіки Крим та проведення антитерористичної операції в Луганській та Донецькій областях значний теоретичний і практичний інтерес набувають проблеми, пов'язані з втратою матеріалів кримінального провадження та у зв'язку з цим їх відновленням. Нетипові умови, в яких опинилися ці території України, викликали труднощі у застосуванні кримінального процесуального законодавства, що розроблялося для потреб мирного часу та виявилось неефективним для досягнення завдань кримінального провадження в надзвичайних умовах.

Аналіз наукових досліджень та публікацій. Актуальність питання відновлення матеріалів кримінальних проваджень, що знаходяться в судах на тимчасово окупованій території, у разі неможливості їх передачі зумовлена ризиком порушення конституційних прав потерпілих та/або обвинувачених. Відтак врегулювання його питання є актуальним. Втрата матеріалів кримінальних проваджень, рішення у яких не виконано або не набрало законної сили, є перешкодою для реалізації громадянами передбаченого Конституцією України права на судовий захист та гарантованого частиною першою ст. 6 Конвенції про захист прав і основоположних свобод права на справедливий суд. Таким чином, втрата матеріалів кримінального провадження ставить під загрозу захист прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інститут відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження є законодавчою новелою Кримінального процесуального кодексу України 2012 р. До набрання чинності цим Кодексом питання відновлення втрачених матеріалів проваджень у кримінальному судочинстві законом не було врегульовано.

Сам факт законодавчого врегулювання даного питання в новому КПК України, безумовно, заслуговує на позитивне ставлення. Проте в чинному КПК України присвячено лише вісім статей відновленню матеріалів кримінального провадження, яке завершилося ухваленням вироку суду, що є недоліком у вирішенні окремих питань, пов'язаних з таким відновленням. Яким же повинен бути процес відновлення проваджень, втрачених до їх розгляду в суді? На це питання відповіді в чинному КПК немає. Однак реалії сучасного життя вимагають розроблення норм, які б передбачали можливість відновлення матеріалів кримінального провадження до ухвалення вироку суду.

Що ж слід розуміти під відновленням матеріалів кримінального провадження? Це особливий вид діяльності посадової особи, направлений на відновлення документів, що складають зміст конкретного провадження й у своїй єдності являють собою специфічне документальне утворення, яке називається кримінальним провадженням (кримінальною справою) [1, с. 50].

Відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження направлене на забезпечення вирішення загальних завдань процесу і досягнення на основі його мети.

Завданням провадження з відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження є захист процесуальних прав суб'єктів кримінального судочинства, здійснення яких ускладнюється або унеможливується внаслідок відсутності певних матеріалів кримінального провадження. До таких процесуальних прав належать, зокрема, право на ознайомлення з матеріалами кримінального провадження, право на отримання копій документів, право на оскарження судових рішень і т. д. [2, с. 439].

Практика свідчить, що відновлення судами або органами прокуратури матеріалів кримінальних справ виявилось набагато склад-

нішим, ніж відновлення матеріалів у цивільних, адміністративних та господарських справах. Це, зокрема, пов'язано з проблемами відсутності чітких інструкцій, втратою або відсутністю доступу до доказів, труднощами з доступом до свідків, значною тривалістю поїздок через лінію зіткнення, нездатністю забезпечити повідомлення сторін або свідків, нездатністю отримати доступ до місць скоєння злочину, повною відсутністю можливості спілкування з особами, що знаходяться на підконтрольних «ДНР» та «ЛНР» територіях.

Це викликає серйозне занепокоєння щодо забезпечення гарантій справедливого судового розгляду, тому що докази можуть бути недоступні, а особам, які утримуються під вартою, може загрозувати призупинення судового розгляду [7].

Із часу тимчасової окупації Автономної Республіки Крим та м. Севастополь, а також від початку проведення антитерористичної операції в окремих районах Донецької та Луганської областей у Верховній Раді України було зареєстровано декілька законопроектів, мета яких – законодавче врегулювання процесуального порядку відновлення матеріалів утрачених кримінальних проваджень, які були підсудні судам на зазначених територіях.

Зокрема, йдеться про Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту прав людини у кримінальному судочинстві №2930 та Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав та свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» щодо механізму відновлення втрачених матеріалів справи №3343.

Так, законопроект №3343 передбачає, що в разі неможливості передачі матеріалів справ відповідно до встановленої згідно із Законом України «Про забезпечення прав та свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» підсудності, зумовленої неспроможністю витребування судом матеріалів справи, яка знаходиться на тимчасово окупованій території, чи відмови окупаційної влади видати матеріали справи вчинення необхідних процесуальних дій здійснюється за документами і матеріа-

лами, поданими учасниками судового процесу. Крім того, передбачається, що відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження здійснюється за їх копіями, які збереглися і можуть бути доказами в порядку та на умовах, визначених главою 4 КПК, а в разі неможливості отримати копії матеріалів досудового розслідування – шляхом проведення прокуратурою або за її дорученням іншим органом досудового розслідування додаткових слідчих (розшукових) дій [6].

Згідно з ч. 2 ст. 527 КПК України до заяви про відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження додаються документи або їх копії, навіть якщо вони не посвідчені в установленому порядку, що збереглися у заявника [4].

Наприклад, якщо мова йде про можливість надання прокурором копії обвинувального акта, який він склав або затвердив, то в цьому випадку в суду не повинно виникнути питання щодо відповідності його оригіналу. А якщо кимось з учасників судового процесу надано ксерокопію документа, ніким не посвідченого, та оригінал якого відсутній і в суду чи інших учасників процесу є сумніви щодо відповідності її оригіналу, то навряд чи можна вважати матеріали кримінального провадження в цій частині відновленими. Така правова позиція викладена в ухвалі Марківського районного суду Луганської області від 31.10.2017 р. у справі №417/4398/17 [5].

Зазначені проекти законів були предметом аналізу в рішенні Європейського суду з прав людини у справі «Хлібкіч проти України» (пп. 47, 48 рішення) як заходи, спрямовані на вирішення проблемних питань розгляду кримінальних проваджень у разі, коли частина матеріалів провадження залишається недоступною для судів та учасників кримінального провадження (п. 80 рішення) [3].

Заслужує на увагу і такий спосіб отримання матеріалів кримінального провадження з невідконтрольних українській владі територій, запропонований у рішенні Європейського суду з прав людини у справі «Хлібкіч проти України», як вимагання такої допомоги з боку Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (п. 73 рішення).

Оскільки українська влада не співпрацює з окупаційною владою, не може відправляти офіційні запити стосовно передачі матеріалів кримінальних проваджень на підконтрольну територію, бо не визнає її як владу, то в цьому може допомогти Омбудсман та його представники, які відвідують місця поблизу проведення антитерористичної операції в Луганській та Донецькій областях задля моніторингу дотримання прав і свобод людини. Зазначений спосіб можливо віднести до неформальних практик у кримінальному процесі, оскільки він не передбачений ні в КПК України, ні в Законі України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», ні в жодному положенні чи інструкції, проте такі прецеденти в Україні відомі.

У разі недостатності наданих суду учасником судового процесу матеріалів для точного відновлення втраченого кримінального провадження останній має право звернутися до Омбудсмана по допомогу стосовно передачі матеріалів кримінального провадження (справи), яке збереглося на територіях Луганської або Донецької областей, непідконтрольних Уряду України. Оскільки, на жаль, закони, що були ухвалені Верховною Радою України для вирішення зазначених питань, не вирішили жодного з них.

Так, важливим досягненням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з питання поновлення прав осіб, про яких мова йшла вище, є передача 29 грудня 2015 р. 173 кримінальних проваджень (справ) з непідконтрольної Уряду України території Донецької області до судів, розміщених на контрольованій Урядом України території [8, с. 164].

У Щорічній доповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні 2017 р. відсутня інформація стосовно передачі кримінальних проваджень з непідконтрольної Уряду України території Луганської області, ймовірно, через те що, на відміну від Донецької області, аналогічні контакти між Омбудсманом та окупаційною владою Луганської області не встановлені, не було можливості створити механізми вирішення такої проблеми.

Звернення учасників судового процесу до Уповноваженого щодо передачі матеріалів кримінального провадження з невідконтрольних українській владі територій не є єдиним механізмом вирішення цієї проблеми. Також за допомогою в передачі матеріалів кримінального провадження можливо звернутися до Міжнародного комітету Червоного Хреста, який здійснює свою діяльність як на підконтрольній, так і на невідконтрольній Уряду території у сприянні в передачі матеріалів справи. Українським органам влади слід співпрацювати з виконавчими установами Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), зокрема з Бюро з демократичних інститутів та прав людини ОБСЄ для сприяння вирішенню цих питань.

В епоху інформаційно-комп'ютерних технологій, розвитку глобальної мережі Інтернет усе більше виникає необхідність переведення роботи правоохоронних органів та органів прокуратури в електронний режим і вдосконалення вже наявних в їх роботі систем інформаційного забезпечення. Глобальні мережі, інформаційні технології дозволять більш активно й успішно вирішувати проблеми відновлення втрачених матеріалів кримінальних проваджень. Інтеграція цих досягнень у робочий процес – це необхідність і вимога сьогодення, вона сприятиме підвищенню ефективності роботи через спрощення процедури створення, використання, обміну, зберігання інформації, документів та матеріалів кримінального провадження.

На прикладі судової системи, де вже розпочалося впровадження інноваційних підходів у здійсненні судочинства, а саме: проект «Електронний суд», необхідно розробляти для правоохоронних органів та органів прокуратури аналогічні інформаційно-ресурсні технології та електронні системи, які б спрощували ведення кримінального провадження (справи).

Аналізуючи зміст поняття «інформаційно-ресурсні технології» через призму прокурорської діяльності, можна дійти висновку, що під цим розуміється апаратно-програмне забезпечення, розроблене з метою оптимізації робочого процесу під час створення, використання та зберігання інформації/документів з певних напрямів прокурорсько-слідчої діяльності [9, с. 251].

Необхідно зазначити, що нині при здійсненні прокурорами своєї діяльності ними використовуються такі програмні комплекси, як інформаційно-аналітична система «Облік та статистика органів прокуратури» (далі – ОСОП), що раніше мала назву «Єдина система статистики та аналізу органів прокуратури України», та Єдиний реєстр досудових розслідувань (далі – ЄРДР) [10].

ОСОП дала змогу формувати в електронному вигляді всю статистичну звітність про роботу органів досудового розслідування, відомості про прокурорську діяльність та її результати, інформацію про судові рішення щодо особи у кримінальному провадженні. Але її недоліком є те, що вона функціонує лише в межах прокурорського середовища, а доступ до ЄРДР мають й інші правоохоронні органи, документи і матеріали, що містяться в ній, не мають електронного цифрового підпису, що ідентифікує підписувача, який за правовим статусом прирівнюється до власноручного підпису, що робить документ оригіналом. У свою чергу, це позбавляє прокурора можливості надати суду з ОСОП роздруковані відомості та процесуальні документи, які стосуються відновлюваних матеріалів, оскільки вони не будуть мати підпису.

На жаль, в еру цифрових технологій слідчі та прокурори дотепер мають справу з паперовими матеріалами кримінальних проваджень, які можуть бути втрачені через стихійні лиха, пожежі, захоплення терористичними організаціями адміністративних будівель органів державної влади, де вони зберігаються, і т. д.

Крім того, до кожного кримінального провадження прокурором заводиться в паперовому вигляді контрольна папка «наглядове провадження», де знаходяться копії основних важливих процесуальних документів: постанови про порушення кримінальної справи, про пред'явлення обвинувачення, про міру запобіжного заходу, копії вказівок прокурора та інші документи [11]. Для пришвидшення процесу точного відновлення матеріалів утраченого кримінального провадження необхідно ввести «електронне наглядове провадження», яке дозволить акумулювати в електронному вигляді оцифровані матеріали кримінальних проваджень та доказової бази, скановані чи сфотографовані документи.

У загальному вигляді «електронне наглядове провадження» повинно стати електронною базою роботи прокурора, зосередивши у собі весь розрізнений масив матеріалів та інформації по кримінальному провадженню, починаючи з досудового розслідування з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР та закінчуючи результатами судового провадження, добуваючи документи у певних справах з Єдиного державного реєстру судових рішень (<http://www.reyestr.court.gov.ua>).

Так, спроби щодо впровадження «електронного наглядового провадження» в роботу органів прокуратури вже відбуваються. Генеральним прокурором України видано наказ від 27.05.2013 р. №64 [12], яким передбачено формування «електронного наглядового провадження». Крім того, у прокуратурі Київської області вже зараз розроблено концепцію вдосконалення «електронного наглядового провадження», що називається «Концепцією щодо онлайн електронного наглядового провадження», яка базується на існуючому ЄРДР. Концепцію вже було представлено Генеральному прокурору Юрію Луценку, реалізацію якої він цілковито підтримав.

Висновок. Незважаючи на цілий ряд недоліків у правовому регулюванні такого специфічного виду провадження, як відновлення втрачених матеріалів, усе ж потрібно розцінювати появу розділу VII у КПК України 2012 р. як позитивний крок, спрямований на вдосконалення кримінального судочинства.

Критерієм істини, як відомо, є практика, яка свідчить про велику кількість ухвал суду про закриття розгляду заяв про відновлення матеріалів утрачених кримінальних проваджень за недостатністю зібраних матеріалів, представлених заявником, та відсутністю відомостей і відповідних процесуальних документів у прокурора у зв'язку із знищенням їх через бойові дії або знаходженням на території Луганської або Донецької областей, невідконтрольних Уряду України.

Прийняття Верховною Радою України КПК України 2012 р., який містить нові інструменти захисту учасників кримінального провадження, все ж таки не вирішило усіх проблем, які виникають на практиці, що призводить до виникнення неформальних практик.

Запропоновані новації є бажаними в сьогоdnішній роботі прокурорів та судів, особливо в ситуації, яка склалася з громадянами України, кримінальні провадження стосовно яких втрачені, що вимагає від органів державної влади вдосконалення вже існуючих інформаційних систем та прискорення процесу впровадження нових сучасних інформаційних технологій.

Список використаної літератури

1. Зеленецький В. С., Кузьминова В. Ю. Технология восстановления (реконструкции) утраченных уголовных дел. Харьков: Вост.-регион. центр гуманитар.-образоват. инициатив, 2002. 236 с.

2. Романюк А. Б. Проблемні питання правового регулювання відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження в Україні. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*: зб. наук. пр. / редкол.: С. В. Ківалов (голов. ред.), В. М. Дрьомін (заст. голов. ред.), Ю. П. Аленін та ін. Одеса: Юрид. літ., 2012. Т. 11. С. 438–446.

3. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Хлебик проти України» (заява № 2945/16). URL: <https://rm.coe.int/case-of-khlebik-v-ukraine-1-ukt-ed/1680738311> (дата звернення: 05.11.2018).

4. Кримінальний процесуальний кодекс України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 05.11.2018).

5. Ухвала Марківського районного суду Луганської області від 31.10.2017. Кримінальна справа № 417/4398/17. URL: www.reyestr.court.gov.ua/Review/69931651 (дата звернення: 05.11.2018).

6. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав та свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» щодо механізму відновлення втрачених матеріалів справи № 3343. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56850 (дата звернення: 05.11.2018).

7. Тематичний звіт Організації з безпеки та співробітництва в Європі «Доступ до правосуддя в контексті конфлікту в Україні», грудень 2015. URL: <http://www.osce.org/uk/ukraine-smm/212321?download=true> (дата звернення: 05.11.2018).

8. Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні. 2017 рік. URL: <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/docs/presentations/&page=3> (дата звернення: 05.11.2018).

9. Гриненко С. В. Використання сучасних інформаційних технологій в діяльності прокуратури з представництва інтересів громадянина або держави в суді. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 3. URL: http://www.lj.kherson.ua/2014/pravo03/part_3/49.pdf. (дата звернення: 05.11.2018).

10. Про організацію діяльності органів прокуратури з питань ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань, статистики та її аналізу: наказ Генер. прокурора України від 16.10.2015 №275 (зі змінами, внес. наказом Генер. прокурора України від 07.09.2016 №319). URL: <http://www.gp.gov.ua>.

11. Про затвердження Інструкції з діловодства в органах прокуратури України: наказ Генер. прокурора України від 24.02.2016 № 103. URL: <http://www.gp.gov.ua>.

12. Про заходи щодо удосконалення представницької діяльності органів прокуратури: наказ Генер. прокурора України від 27.05.2013 №64. URL: <http://www.gp.gov.ua>.

Транслітерація переліку літератури

1. Zeleneckij, V. S., Kuz'minova, V. Ju. (2002). Tehnologija vosstanovlenija (rekonstrukcii) utrachennyh ugovolnyh del. Kharkov: Vostochno-regional'nyj centr gumanitarno-obrazovatel'nyh iniciativ. [in Russian].

2. Romaniuk, A. B. (2012). Problemni pytannia pravovoho rehuliuвання vidnovlennia vtrachenykh materialiv kryminalnogo provadzhennia v Ukraini. *Naukovi pratsi Natsionalnogo universytetu «Odeska yurydychna akademiia»*. Odesa: Yuryd. l-ra, V. II., 438–446. [in Ukrainian].

3. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny u spravi «Khliebik proty Ukrainy» (zaiava № 2945/16). URL: <https://rm.coe.int/case-of-khliebik-v-ukraine-1-ukr-ed/1680738311>. (data zvernennia: 05.11.2018 r.). [in Ukrainian]

4. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. [in Ukrainian].

5. Ukhvala Markivskoho raionnogo sudu Luhanskoj oblasti vid 31.10.2017 Kryminalna sprava № 417/4398/17. URL: www.reyestr.court.gov.ua/Review/69931651 [in Ukrainian].

6. Proekt Zakonu pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro zabezpechennia prav ta svobod hromadian ta pravovyi rezhym na tymchasovo okupovanii terytorii Ukrainy» shcho do mekhanizmu vidnovlennia vtrachenykh materialiv spravy № 3343 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56850 [in Ukrainian].

7. Tematychnyi zvit Orhanizatsii z bezpeky ta spivrobotnytstva v Yevropi «Dostup do pravosuddia v konteksti konfliktu v Ukraini» hruđen 2015. URL: <http://www.osce.org/uk/ukraine-smm/212321?download=true> [in Ukrainian].

8. Shchorichna dopovid Upovnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny pro stan doderzhannia ta zakhystu prav i svobod liudyny i hromadianyna v Ukraini 2017 rik. URL: <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/docs/presentations/&page=3> [in Ukrainian].

9. Hrynenko, S. V. (2014). Vykorystannia suchasnykh informatsiinykh tekhnolohii v diialnosti prokuratury z predstavnytstva interesiv hromadianyna abo derzhavy v sudi. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu, Issue 3*. URL: http://www.lj.kherson.ua/2014/pravo03/part_3/49.pdf [in Ukrainian].

10. Nakaz Heneralnoho prokurora Ukrainy «Pro orhanizatsiiu diialnosti orhaniv prokuratury z pytan vedennia Yedynoho reiestru dosudovykh rozsliduvan, statystyky ta yii analizu» vid 16.10.2015 №275 (zi zminamy, vnesenymy nakazom Heneralnoho prokurora Ukrainy vid 07.09.2016 №319 URL: <http://www.gp.gov.ua> [in Ukrainian].

11. Nakaz Heneralnoho prokurora Ukrainy «Pro zatverdzhennia Instruktsii z dilovodstva v orhanakh prokuratury Ukrainy» vid 24.02.2016 №103 URL: <http://www.gp.gov.ua> [in Ukrainian].

12. Nakaz Heneralnoho prokurora Ukrainy «Pro zakhody shchodo udoskonalennia predstavnytsoi diialnosti orhaniv prokuratury» vid 27.05.2013 №64. URL: <http://www.gp.gov.ua> [in Ukrainian].

Ткаченко Є. А. Неформальні практики у відновленні втрачених матеріалів кримінальних проваджень та можливі шляхи їх вирішення

Стаття присвячена проблемі, пов'язаній із втратою матеріалів кримінального провадження та у зв'язку з цим їх відновленням в Україні в умовах окупації Автономної Республіки Крим та проведення антитерористичної операції в Луганській та Донецькій областях, яка набула значного теоретичного і практичного інтересу в кримінальному процесуальному праві.

Актуальність дослідження відновлення матеріалів кримінальних проваджень, що знаходяться в судах на тимчасово окупованій території, у разі неможливості їх передачі зумовлена ризиком порушення конституційних прав потерпілих та/або обвинувачених. Відтак врегулювання цього питання є актуальним. Втрата матеріалів кримінальних проваджень, рішення у яких не виконано або не набрало законної сили, є перешкодою для реалізації громадянами передбаченого Конституцією України права на судовий захист та гарантованого частиною першою ст. 6 Конвенції про захист прав і основоположних свобод права на справедливий суд. Таким чином, втрата матеріалів кримінального провадження ставить під загрозу захист прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб.

Результатом дослідження є перелік новацій, що є бажаними у сьогоденній роботі прокурорів та судів, особливо у ситуації, яка склалася з громадянами України, кримінальні провадження стосовно яких втрачені, що вимагає від органів державної влади вдосконалення вже існуючих інформаційних систем та прискорення процесу впровадження нових сучасних інформаційних технологій.

Ключові слова: неформальні практики, матеріали кримінальних проваджень, відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження, захист учасників кримінального провадження.

Tkachenko E. A. Неформальные практики в восстановлении утраченных материалов уголовных производств и возможные пути их решения

Статья посвящена проблеме, связанной с потерей материалов уголовного производства и в связи с этим их восстановлением в Украине в условиях оккупации Автономной Республики Крым и проведения антитеррористической операции в Луганской и Донецкой областях, которая приобрела значительный теоретический и практический интерес в уголовном процессуальном праве.

Актуальность исследования восстановления материалов уголовных производств, находящихся в судах на временно оккупированной территории, в случае невозможности их передачи обусловлена риском нарушения конституционных прав потерпевших и/или обвиняемых. Поэтому урегулирование этого вопроса является актуальным. Потеря материалов уголовных производств, решение по которым не выполнено или не вступило в законную силу, является препятствием для реализации гражданами предусмотренного Конституцией Украины права на судебную защиту и гарантированного частью первой ст. 6 Конвенции о защите прав и основных свобод права на справедливый суд. Таким образом, потеря материалов уголовного производства ставит под угрозу защиту прав и законных интересов физических и юридических лиц.

Результатом исследования является перечень новацій, являющихся желательными в сегодняшней работе прокуроров и судов, особенно в ситуации, которая сложилась с гражданами Украины, уголовные производства в отношении которых утрачены, что требует от органов государственной власти усовершенствования уже существующих информационных систем и ускорения процесса внедрения новых современных информационных технологий.

Ключевые слова: неформальные практики, материалы уголовных производств, восстановление утраченных материалов уголовного производства, защита участников уголовного производства.

Tkachenko Ye. A. Informal practices in restoring lost materials of criminal proceedings and possible ways to resolve them

The article is dedicated to the problem connected with the loss of materials of criminal proceedings and, in connection with this, their restoration in Ukraine under the conditions of the occupation of the Autonomous Republic of Crimea and the conduct of the anti-terrorist operation in Lugansk and Donetsk regions, which gained a considerable theoretical and practical interest in the study of criminal procedural rights.

The urgency of the study is to restore the materials of criminal proceedings in courts in the temporarily occupied territory, in case of impossibility of their transfer, due to the risk of violating the constitutional rights of victims and / or accused. Therefore, the settlement of the question is relevant. Loss of materials of criminal proceedings, the decisions of which have not been executed or not valid, is an obstacle for the citizens to exercise the right to judicial protection provided for by the Constitution of Ukraine and guaranteed by the first part of Article 6 of the Convention on the protection of the rights and fundamental freedoms of the right to a fair trial. Thus, the loss of materials of criminal proceedings jeopardizes the protection of the rights and legitimate interests of individuals and legal entities.

The result of the study is a list of innovations that are desirable in today's work of prosecutors and courts, especially in the situation with the citizens of Ukraine, criminal proceedings against whom are lost, that requires from the state authorities the improvement of existing information systems and accelerating the process of implementing new modern information technologies.

Key words: *informal practices, materials of criminal proceedings, restoration of lost materials of criminal proceedings, protection of participants in criminal proceedings.*

Рекомендовано до опублікування на засіданні відділу дослідження проблем кримінального процесу, криміналістики та судоустрою НДІ ВПЗ імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України (протокол № 9 від 16.11.2018 р.).

*Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент
С. Б. Фомін*